

Tunnuslukuja ja tutkimuksia 11

Suomalaisten musiikintekijöiden popkappaleet maailmalla

Selvitys teosviennin käytännöistä, nykytilasta ja
menestystarinoista

Riikka Hiltunen & Merja Hottinen
Helmikuu 2016

Music Finland

Kirjoittajat

Riikka Hiltunen (FM) toimii helmikuusta 2016 alkaen Music Finlandin tutkimuspäällikkönä. Aiemmin hän on työskennellyt musiikkialalla tapahtumatuottajana, tiedottajana ja vapaana toimittajana ja tutkii tekeillä olevassa väitöskirjassaan suomalaisten popmusiikintekijöiden luovaa työskentelyä.

Merja Hottinen (FM) on opintovapaalla Music Finlandin tutkimus- ja kehityspäällikön tehtävästä ja työstää väitöskirjaa musiikkitieteen oppiaineeseen.

ISSN 2243-0210
Graafinen suunnittelu: L E R O Y

Sisällys- luettelo

Tiivistelmä.....	4
Johdanto	5
Teosviennin toimijat	7
Teosviennin käytännöt	11
Popmusiikin teosvienti 2000-luvulla	14
Loppusanat	24
Lähteet.....	25
Termihakemisto.....	26

Tiivistelmä

Julkaisussa selvitetään popmusiikin teosviennin käsitettä sekä kootaan tietoa suomalaisten popmusiikintekijöiden teosvientimenestyksistä ja teosviennin käytännöistä 2000-luvulla. Popmusiikin teosviennillä tarkoitetaan selvityksessä suomalaisten musiikintekijöiden ulkomaisille esiintyjille tekemiä, julkaistuja kappaleita, joiden voidaan katsoa tuovan tuloja Suomeen.

Selvitykseen saatiin tietoja 297 ulkomailla julkaistusta kappaleesta, joiden tekijöinä on yhteensä 71 suomalaista musiikintekijää. Kasvun trendi julkaistujen kappaleiden määrässä vuosien 2006 ja 2015 välillä on selvä. Selvitys osoittaa tekijäjoukon olevan laaja, mutta suuren osan kappaleista lähteneen tiettyjen kärkitekijöiden käsistä.

Suomalaistekijöiden kappaleita on julkaistu kaikissa maanosissa, ja markkina-alueista korostuvat Eurooppa ja Aasia. Suomen ulkopuoliset maat, joissa on julkaistu eniten suomalaistekijöiden kappaleita, ovat Saksa, Yhdysvallat ja Japani.

Johdanto

Music Finlandin julkaisema raportti ”Suomalaisen musiikkiviennin markkina-arvo ja rakenne 2013–2014” (Muikku 2015) osoittaa, että taantumankin aikana musiikkivienti on Suomessa kasvava ala. Tutkimuksen mukaan vuosien 2012 ja 2013 välillä kasvua oli 13 prosenttia ja vuosien 2013 ja 2014 välillä kuusi prosenttia. Yhtenä kehitystrendinä voi pitää popmusiikin teosvientä, joka on avannut vuosi vuoden jälkeen uusia menestymisen mahdollisuuksia suomalaisille musiikintekijöille.

Teosviennin tulevaisuuden potentiaalista antaa viitteitä länsinaapurimme Ruotsin esimerkki. Ruotsissa teosviennillä on ollut suuri merkitys jo vuosien ajan, ja tätä nykyä tekijänoikeudet tuottavat musiikkivientituloista 49 prosenttia. Jatkuvaa kasvua ovat tuottaneet nimenomaan teosten esitykset, mikä selittyy sillä, että musiikintekijät kirjoittavat kappaleita yhä suuremmille artisteille ja yhä laajemmille markkina-alueille.¹

Lupaavia avauksia on tehty Suomessakin. Viime vuosina suomalaisten säveltämiä, kirjoittamia ja tuottamia kappaleita on noussut myynti- ja latauslistoille niin Euroopassa, Aasiassa kuin Yhdysvalloissakin. Yksittäisistä menestystarinoista huolimatta teosviennin kokonaistilannetta on ollut vaikea arvioida. Kustantajat ja musiikintekijät tilastoivat omia teosvientimenestyksiään eri tavoin, eikä tuloksista ja nykytilanteesta ole ollut saatavilla kootusti tietoa. Käsillä oleva selvitys pyrkii vastaamaan tähän tarpeeseen ja kokoamaan tiedot popmusiikin teosviennin menestystarinoista ja taloudellisesta merkityksestä, nykytilasta ja nähtävissä olevista suuntaviivoista. Klassinen musiikki on rajattu selvityksen ulkopuolelle.^{2, 3}

Selvityksen alkuosassa esitellään teosviennin parissa työskentelevät keskeisimmät toimijat ja selvennetään alan käytäntöjä. Toimialalla käytetään paljon englanninkielistä sanastoa, jota on selvennetty tekstiosiossa ja joka löytyy lopussa olevasta termihakemistosta.

Selvitykseen on kerätty tietoa pääosin musiikintekijöiltä itseltään sekä heidän kustantajiltaan. Lisäksi selvitystä varten tehtiin 11 taustahaastattelua. Ensimmäinen tietojenkeruu tehtiin marraskuussa 2013 (kerääjänä Juho Kaitajärvi-Tiekso) ja toinen marraskuussa 2015 (kerääjänä Riikka Hiltunen).

1 Ks. Musikbranschen i siffror – statistik för 2009-2014 (2015) sekä Svenska låtskrivare bidrar till rekordår för musikexporten.

2 Klassisen musiikin teosviennistä ks. Muikku 2012.

3 Jazzia ja kansan- ja maailmanmusiikkia ei ole rajattu selvityksen ulkopuolelle, mutta esimerkkejä popmusiikin kenttää vastaavilla käytännöillä toimivista musiikintekijöistä jazzin ja kansan- tai maailmanmusiikin kentällä ei selvityksen yhteydessä löytynyt. Kun ulkomaiset esittäjät esittävät suomalaisten tekemää jazzia tai kansanmusiikkia, on useimmiten kyse tilaussävellyksistä tai cover- eli lainakappaleista.

Mitä tarkoittaa popmusiikin teosvienti?

Teosviennillä tarkoitetaan tässä selvityksessä⁴ suomalaisten musiikintekijöiden ulkomaisille esiintyjille tekemiä⁵, julkaistuja kappaleita, joiden voidaan katsoa tuovan tuloja Suomeen. Pääsääntöisesti tekijä on siis eri henkilö kuin esittäjä, vaikka yhä useammin myös esittäjä osallistuu kappaleen tekemiseen.

Vientituotteena popmusiikin teosviennissä on popkappale. Popkappale ei määriy selvityksessä musiikillisin kriteerein, vaan sillä viitataan tietyillä käytännöillä toimivalla kentällä julkaistuihin kappaleisiin⁶. Suomalaistekijöiltä on lähtenyt maailmalle esimerkiksi elektronista tanssimusiikkia (EDM), pop-balladeja, hip hopia, R'n'B:tä ja hard rockia.

Siinä missä klassisen musiikin teoksia välitetään ensisijaisesti nuotteina, popkappaleita tarjotaan eteenpäin yleensä *demotallenteen* muodossa. Popmusiikin kentälle on ominaista, että teos liitetään kiinteästi sen esittäjään, joten usein kappale päättyy vain yhden artistin tai yhtyeen julkaisemaksi⁷.

Toisaalta popmusiikin teosvientiin liittyy enenevässä määrin kappaleiden liittämisen uusiin käyttöyhteyksiin, esimerkiksi jatkolisensointi tv-mainoksiin, elokuvaan, tv-sarjoihin tai vaikkapa tietokonepeleihin. Tässä yhteydessä puhutaan *synkronoinnista*, jolla tarkoitetaan musiikin tai äänen liittämistä liikkuvaan kuvaan. Selvitykseen ei ole kerätty erikseen tietoa synkronointimenestyksistä, mutta mahdolliset jatkolisensointitiedot on pyydetty niiden kappaleiden osalta, jotka ovat kertyneet aineistoon selvityksessä käsitellyltä aikaväliltä.

4 Laajemmassa merkityksessä teosviennin voidaan käsittää pitävän sisällään kaiken suomalaisten tekemän, ulkomailla soivan musiikin, riippumatta sen genrestä, esittäjästä tai julkaisijasta.

5 Pääasiassa säveltämiä ja/tai sanoittamia, ks. tarkemmin tekijätyypeistä ja tekijyysskäytännöistä s. 7.

6 Populaarimusiikin tutkimuksessa popmusiikki on määritelty mm. suurelle yleisölle suunnatuksi, kaupallisesti tuotetuksi populaarimusiikin alalajiksi, joka voi olla esimerkiksi countrya, reggaeta tai räppiä (ks. esim. Frith 2001).

7 Muut artistit voivat toki lainata eli coveroida kappaleita konserteissa ja tallenteilla.

Teosviennin toimijat

Musiikintekijät

Selvityksessä käytetty yhteisnimitys musiikintekijä⁸, ja sen arkikielisempi vastine biisinkirjoittaja, pitää sisällään erilaisia popmusiikin kentällä toimivia tekijätyyppejä⁹. Yksi tekijä voi edustaa useampaakin tekijätyyppiä ja tekijärooli voi vaihdella eri musiikintekoprosessista toiseen.

TOPLINER

Topliner on säveltäjätyyppi, joka vastaa ensisijaisesti kappaleen melodiasta ja sanoituksesta.

TRACKER

Tracker, track writer tai track guy on säveltäjätyyppi, joka toimii musiikintekoprosessissa demoaänittäjänä ja -tuottajana. Trackerin työkalu on sekvensseri, jolla hän tekee *trackin* eli ääniraidan ja osallistuu säveltämiseen luomalla soundeja ja esimerkiksi basso- tai sointupohjaa. Trackerin tekemä track tai tuotanto saattaa päätyä myös julkaistuu kappaleeseen, mutta useimmissa tapauksissa lopullisen julkaisun tuottaa eri henkilö. Termejä tracker ja tuottaja käytetään välillä myös synonyymisesti.

SÄVELTÄJÄ

Popkappaleita tehtäessä työskennellään yhä harvemmin ns. perinteisen säveltäjän tapaan, mutta toimialalla on joitakin tekijöitä, jotka työstävät esimerkiksi pelkästään melodiaa ja soinnutusta.

SANOITTAJA

Sanoittaja tekee joko valmiita sanoituksia sävellettäväksi tai sanoittaa valmiita sävellyksiä. Pelkästään sanoittavia tekijöitä on kansainvälisellä kentällä työskentelevissä popmusiikintekijöissä harvoja.

⁸ Englanninkielessä käytetään usein termiä *songwriter* samantyyppisessä merkityksessä.

⁹ Soivaan lopputulokseen merkittävästi vaikuttava tekijätyyppi on myös tuottaja, mutta koska selvityksessä on pyritty saamaan tietoa ensisijaisesti kappaleista, joissa suomalainen tekijä on mukana tekijänoikeustuloja saavana tekijänä, on tuottaja jätetty tekijärooleista pois. Huomaa kuitenkin trackerin ja tuottajan samankaltaiset roolit ja termien päällekkäisyys.

Musiikinkustantajat ja musiikintekijöiden managerit

Suomessa on kymmenkunta popmusiikin teosviennin parissa toimivaa musiikinkustantajaa. Musiikinkustantajien perinteinen tehtävä on ollut nuottien julkaiseminen. Popmusiikin kustantajat huolehtivat nykyään monin eri tavoin edustamiensa kappaleiden kaupallisesta levittämisestä. Musiikinkustantajat etsivät sekä uusia musiikintekijöitä että uusia teoksia, joita kustantajat *pitchaavat* eli markkinoivat eteenpäin levy-yhtiöille tai esimerkiksi elokuviin.

Musiikinkustantaja ja musiikintekijä solmivat kustannussopimuksen, jossa määritellään kustantajan asema ja tehtävät. Sopimuksessa määritellään, minkä osuuden kustantaja saa tekijänoikeustuloista, ja mitkä ovat kustantajan velvollisuudet teosten ja musiikintekijän uran edistämiseksi. Teoston jakosäännön¹⁰ mukaan kustantajan/kustantajien prosenttiosuus saa olla enintään 33,33 prosenttia, mutta osuus voi nousta enintään 50 prosenttiin, mikäli kustantaja tekee erityisiä taloudellisia ponnistuksia teoksen tai tekijän edistämiseksi. Mikäli teos on alikustannettu, voi kustantajan ja alikustantajan yhteenlaskettu osuus olla korkeintaan 50 prosenttia. Kustannussopimukset ovat teoskohtaisia, mutta niiden rinnalla voidaan tehdä myös laajempia yhteistyösopimuksia. Määräaikaisessa *house writer* -sopimuksessa musiikintekijä sitoutuu kustannussopimuksen tekemiseen sopimuskauden aikana syntyneistä tai julkaistuista teoksista. Kustantaja voi maksaa musiikintekijöille ennakkoita tekijänoikeustuloista.

Musiikinkustantaja edesauttaa musiikintekijän työtä esimerkiksi etsimällä hänelle sopivia yhteistyökumppaneita. Kustantajat voivat auttaa musiikintekijöitä myös luovassa työssä, esimerkiksi tekemällä tarvittavaa taustatyötä kohde-markkinoiden suhteen tai pitämällä tekijöitä ajan tasalla nousemassa olevista musiikillisista ilmiöistä popmusiikin kentällä.

Musiikintekijä voi edustaa myös itseään. Mikäli popkappaleella ei ole kustantajaa, kyseessä on *manus* eli tekijänoikeuden suojaama kustantamaton teos.

Suomalainen musiikinkustantaja voi solmia alikustannussopimuksen kansainvälisen musiikinkustantajan kanssa. Sopimus solmitaan usein määräaikaisena, ja sen kautta ulkomainen yhteistyökustantaja saa tiettyjä alkuperäiselle kustantajalle kuuluvia oikeuksia ja velvoitteita omaa toimialuettaan varten. Suomessa toimii myös joitakin monikansallisia musiikinkustantajia, joilla yhteistyöverkosto on toimintaan sisään rakennettuna.

Musiikinkustantajien katto-organisaatio Suomessa on Suomen Musiikkikustantajat ry, jolla on tällä hetkellä 36 jäsentä. Suomen Musiikkikustantajat ry, Säveltäjät ja Sanoittajat Elvis ry ja Suomen Säveltäjät ry ovat julkaisseet oppaan ”Musiikinkustantamisen hyvä käytäntö” (2008), jonka tarkoituksena on turvata hyvät puitteet musiikintekijän ja kustantajan sopimussuhteelle. Lisää tietoa musiikinkustantajien toiminnasta löytyy myös verkkojulkaisusta ”Kustantaminen on yhteispeliä. Tietoa musiikinkustantajan työstä ja tehtävistä” (Sipilä 2008).

10 http://www.musiikkikustantajat.fi/uploads/Jakosaanto_1.1.2009.pdf

Kustantajan sijaan tai lisäksi musiikintekijällä voi olla manageri, joka toimii yhteistyössä kustantajan kanssa musiikintekijän uran edistämiseksi. Erityisesti suuremmille markkinoille tähdättäessä erillisestä manageritoimistosta voi olla hyötyä.

Artistit ja levy-yhtiöt

Kappaleen menestykseen vaikuttaa suuresti se, kenen esitettäväksi kappale päätyy. Artisteja edustavat levy-yhtiöt, jotka etsivät sekä musiikkikappaleita että musiikintekijöitä. Yhä useammin myös artisteilla on rooli kappaleen tekoprosessissa. Rooli voi vaihdella yleisohjeiden antamisesta aktiiviseen säveltämiseen tai sanoittamiseen. Levy-yhtiöt saattavat lähettää musiikinkustantajille ja musiikintekijöille *liidejä* (lead), eräänlaisia vinkkejä siitä, mille artisteille ja minkälaisia kappaleita etsitään.

Music Finland

Music Finland on organisaatio, jonka tarkoituksena on edistää suomalaisen musiikin ja musiikkialan elinvoimaisuutta ja kansainvälistymistä. Teosvienti on yksi Music Finlandin keskeisistä musiikkivientitoimenpiteistä. Music Finlandilla on useita tapoja tukea teosvientiä.

TEOSVIENTITUKI

Music Finlandin jakamalla teosvientituella kannustetaan musiikintekijöitä esimerkiksi osallistumaan kansainvälisiin *co-write*- eli yhteiskirjoitustyöpajoihin, tekemään teosvientimatkoja sekä oma-aloitteisia *co-write*-matkoja ja matkustamaan teostensa esityksiin ulkomaille. Tukea voi käyttää myös muihin teoksen vientiä edistäviin toimenpiteisiin sekä kansainvälisten kumppanien Suomeen suuntautuviin matkoihin.

MUSIIKINTEKOLEIRIT

Music Finland on jatkanut Music Export Finlandin¹¹ vuonna 2007 aloittamaa työtä järjestämällä säännöllisesti kansainvälisiä musiikintekoleirejä. Toimialalla niistä käytetään nimityksiä *co-write-workshop* tai biisileiri. Tällä hetkellä vakiintuneita leirimuotoja ovat Biisilinna (Song Castle), Aasian markkinoille tähtäävä A-Pop Castle sekä kansainvälisen uransa alkuvaiheessa oleville tekijöille suunnattu Song Hotel.

Musiikintekoleirien osallistujat valitaan hakemusten perusteella. Kriteerit valintaan ovat kansainvälinen menestys, kansainvälinen *co-write*-kokemus, menestys kotimaassa, kielitaito ja sosiaaliset taidot. Lisäksi edellytetään, että kirjoittajalla on kustannussopimus ja/tai manageri tai muu edustaja.

11 Music Export Finland ja Suomalaisen musiikin tiedotuskeskus Fimic yhdistyivät vuonna 2012 ja muodostivat Music Finland -organisaation.

Leireille osallistuu musiikintekijöiden lisäksi musiikintekijöiden kustantajia, levy-yhtiöiden edustajia ja demolaulajia. Levy-yhtiöiden edustajat esittelevät leireillä liidejä, joihin musiikintekijät voivat halutessaan tarttua. Musiikintekijät jaetaan päivittäin kolmen tai neljän hengen ryhmiin, joissa on sekä trackereita että toplineereita, ja tavoitteena on synnyttää yksi musiikkikappale päivän aikana.

VERKOSTOITUMINEN JA MUUT VIENTIHANKKEET

Music Finland käyttää laajaa kontaktiverkostoaan ja auttaa tekijöitä ja musiikinkustantajia löytämään sopivia yhteistyökumppaneita. Teosvienti on mukana myös muissa Music Finlandin vienninedistämishankkeissa. Musiikinkustantajat voivat osallistua Music Finlandin asiakkaina esimerkiksi kansainvälisiin messutapahtumiin.

Teosto ja muut tekijänoikeusjärjestöt

Suomessa on kaksi musiikin tekijänoikeusjärjestöä: Teosto ja Gramex. Teosto edustaa musiikintekijöitä ja kustantajia ja Gramex edustaa äänitteillä esiintyviä muusikoita, kapellimestareita ja äänitteiden tuottajia. Teosto kerää korvaukset musiikin käytöstä asiakkaina olevien musiikintekijöiden ja kustantajien puolesta ja tilittää näille korvaukset. Useimmat suomalaiset musiikintekijät ovat Teoston asiakkaita.

Teostolla on useita kansainvälisiä sisarjärjestöjä, joiden kanssa se tekee yhteistyötä. Ulkomaiset tekijänoikeusjärjestöt keräävät omasta maastaan korvaukset Teoston asiakkaiden musiikin käytöstä ja tilittävät korvaukset Teostolle. Maailman tekijänoikeusjärjestöjen kattojärjestö on Cisac.

Kaikki suomalaiset ja Suomessa työskentelevät musiikintekijät eivät ole Teoston asiakkaita, vaan musiikintekijä saattaa kuulua myös jonkin toisen maan tekijänoikeusjärjestöön. Suomen verotuslainsäädäntö hankaloittaa esimerkiksi tekijänoikeustulojen siirtämistä yritykselle¹², mikä saattaa olla yksi syy siihen, että osa tekijöistä on valinnut toisen tekijänoikeusjärjestön. Mikäli tekijä asuu Suomessa, on suomalainen tekijä verovelvollinen Suomeen myös teosviennistä saamista tuloista.

12 Ks. Kuhlberg, Miira & Castrén Martina 2014.

Teosviennin käytännöt

Musiikintekoprosessi

Kansainvälisille markkinoille tähtäävät musiikintekoprosessit tapahtuvat lähes poikkeuksetta tiimityöskentelynä eli co-writena tai co-writingina. Yhdessä työskentely voi tapahtua joko fyysisen läsnäolon kautta tai vaikka verkon välityksellä. Popkappaleita työstetään usein studiossa, jolloin ideoiden tallentaminen onnistuu saman tien. Tekijäroolit risteävät usein, ja esimerkiksi tracker voi osallistua myös sanoituksen tekemiseen ja topliner ideoida tuotantoa.

Musiikintekoprosessia voi ohjata *liidi*, eli levy-yhtiöltä saatu ohjeistus siitä, minkälaista kappaletta millekin artistille ollaan etsimässä. Myös artisti voi olla mukana tekoprosessissa, aktiivisessa tai passiivisemmassa roolissa.

Miten teos päättyy tekijältä esittäjälle?

Artisti on yhä useammin mukana kappaleen tekemisessä, jolloin edellytykset kappaleen päättymiseen levytettäväksi ovat paremmat kuin tarjottaessa valmista kappaletta artistille. Julkaistuksi päätyneen kappaleen kohdalla puhutaan *cuteista*. Artisti ja musiikintekijä voivat päätyä yhteistyöhön esimerkiksi siten, että kustantaja esittelee artistin edustajalle musiikintekijän aiempaa tuotantoa – kappaledemot toimivat eräänlaisina käyntikortteina. (Ks. kuva 1.)

Valmista demoa voidaan tarjota myös eri artisteille. Mikäli musiikintekijällä on kustantaja, on kappaleen tarjoaminen eli pitchaaminen ensisijaisesti kustantajan tehtävä. Mikäli kappaleella on useita kustantajia, kaikki voivat tehdä yhtäaikaaisesti töitä kappaleen saamiseksi julkaistavaksi.

Kun artisti tai artistin edustaja on kiinnostunut kappaleesta, kappale voidaan laittaa *holdiin*. Tällöin kappaletta pidetään varattuna tietylle artistille. Varaukset eivät ole täysin vakiintuneita, ja kappaleen vapauttamisesta sovitaan tapauskohtaisesti. Kappaleen vapauduttua sitä voi tarjota taas uudelle artistille. Erityisesti tämä käytäntö vaikuttaa siihen, että kappaleet saattavat päätyä julkaistuksi vasta vuosia niiden tekemisen jälkeen.

Tekijänoikeustulot ja muut kappaleista saatavat tulot

Teosto välittää musiikin tallennus- ja esityskorvaukset musiikintekijöille. Tekijät sopivat tekijänoikeuksien jakautumisesta tapauskohtaisesti, usein jo ennen työskentelyn aloittamista. On tyypillistä, että tekijöiden osuudet päätetään jakaa tasan kaikkien tekoprosessiin osallistuneiden kesken. Koska tekijäroolit risteävät usein, sanoitus- ja sävellysosuuksia ei välttämättä eroteta toisistaan. Sovitusosuuksia erotetaan harvoin popmusiikkia tehtäessä. Tracker tai tuottaja saa toisinaan tekijänoikeudet sovitun mukaan, vaikka hänen roolinsa musiikintekoprosessissa olisi vain kappaleen äänittäminen ja sovittaminen. Yhdysvalloissa on yleistä, että tuottaja tai tracker saa automaattisesti puolet tekijänoikeuksista, ja muut tekijät jakavat loput.

Erityisesti trackereilla musiikin tekemiseen voi kietoutua myös tuotanto-
töitä. Mikäli tuotanto tilataan tekijältä kokonaan, osatuotantona, tai track
ostetaan sellaisenaan, tuotannosta sovitaan usein kertakorvaus.

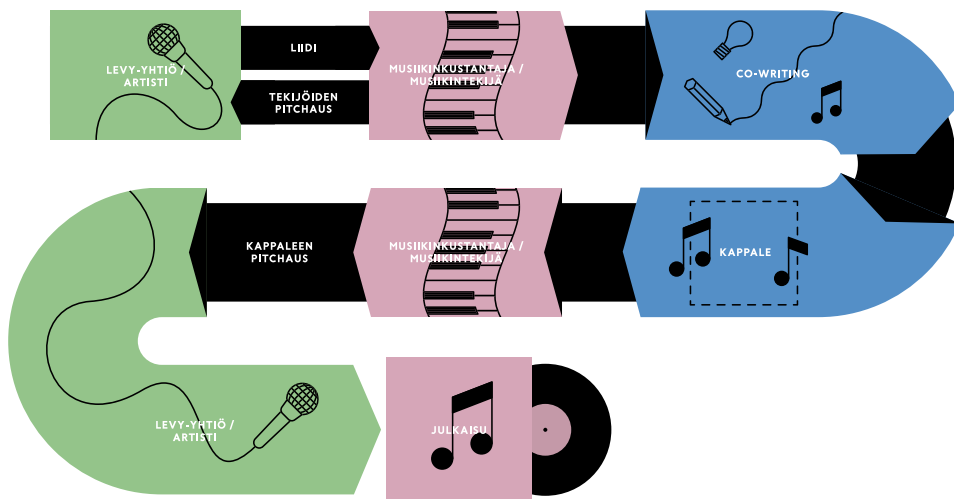
Mikäli musiikintekijällä on kustantaja, kustantajalle tuloutuu tietty osuus tekijänoikeuskorvauksista tekijän ja kustantajan välisen sopimuksen mukaan. Mikäli musiikintekijällä on esimerkiksi niin sanottu 50/50-diili, eli kustantajalle tuloutuu puolet tekijänoikeustuloista, ja kappaleella on kolme tekijää, jää yksittäisen tekijän osuudeksi 1/6 tekijänoikeustuloista.

Tulojen muodostuminen vaihtelee markkinakohtaisesti. Kiinan markkinoilla sovitaan Euroopan ja Yhdysvaltojen markkinoita useammin kertakorvauksesta. Yhdysvalloissa on yleistymässä käytäntö, jossa tekijälle maksetaan musiikin tekemisestä, syntyi tuloksia tai ei. Selvitykseen kerätyssä aineistossa tuli ilmi joitakin tapauksia, joissa tekijä saa tietyltä artistilta korvausta musiikin tekemisestä. Mikäli musiikintekijä myös esiintyy äänitteellä, voi hän saada lisäksi Gramex-korvauksia sovitun mukaan.

Mikäli kappale jatkolisensoidaan esimerkiksi tv-sarjaan, sovitaan tästä erikseen. Käytännöt vaihtelevat maanosittain. Musiikintekijä on voinut luovuttaa kustannussopimuksella synkronointioikeudet kustantajalle. Joissakin maissa myös tekijänoikeusjärjestö voi olla sopijaosapuolena.

Tekijänoikeustulot tuloutuvat viiveellä, joten tekijöiden ja kustantajien on vaikea arvioida hiljattain julkaistusta teoksesta saatavia tuloja.

KUVA 1. LIIDISTÄ CUTIKSI

Kappaleen syntyminen ja tie julkaistavaksi voi edetä monella tavalla. Prosessi saa usein alkunsa levy-yhtiön antamasta liidistä, mutta aloitteen voi tehdä myös esimerkiksi kustantaja, joka pitchaa musiikintekijöitä tai valmista kappaletta levy-yhtiön kautta artistille.

Vuorovaikutteisuus levy-yhtiön, artistin, musiikintekijöiden ja kustantajien välillä on jo alkuvaiheessa tärkeää. Artisti voi olla tekoprosessissa mukana alusta lähtien tai osallistua jo olemassa olevan kappaleen hiomiseen.

Popmusiikin teosvienti 2000-luvulla

Mistä kaikki alkoi?

Teosviennin parissa 1990-luvun loppupuolelta lähtien toiminut musiikinkustantaja ja Elements Musicin toimitusjohtaja Tommi Tuomainen kertoo, että vuosituhatosen vaihteessa Suomessa ei ollut varsinaista popmusiikintekijöiden ammattikuntaa.

”Ennen vuotta 2007 oli tosi vähän sellaisia tekijöitä, jotka kokivat että heillä olisi potentiaalia lähteä kentälle, ja heillä jotka kokivat, ei välttämättä ollut edellytyksiä. 2000-luvun alussa katseet kohdistuivat Suomeen Daruden ja Bomfunk MC:n menestyksen ansiosta, mutta tekijöillä ei ollut vielä kompetenssia hypätä siihen sirkukseen. Nyt volyyymi tekijöiden suhteen on ihan toisenlainen. Ruotsin etumatkaa on kurottu kiinni, mutta se tapahtuu valitettavan hitaasti.” (Tuomainen 25.11.2015)

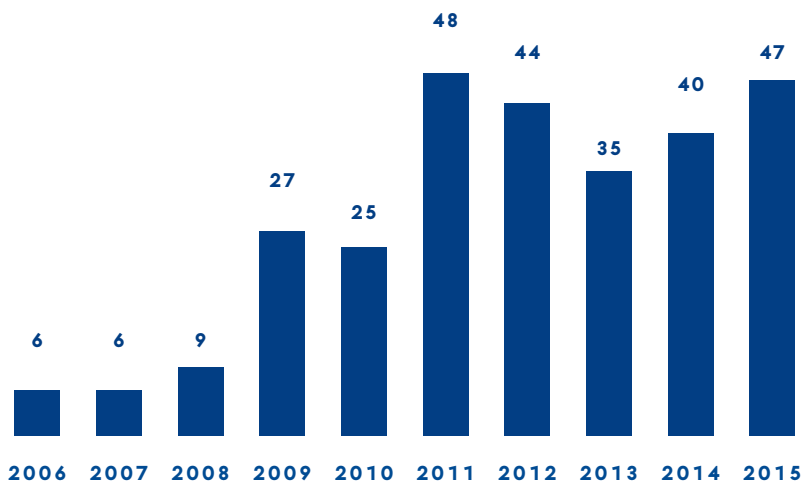
Vuoteen 2006 saakka teosvienti oli yksittäisten tekijöiden varassa. Haastattelussa mainittuja teosviennin pioneereja olivat musiikintekijät Maki Kolehmainen, Patric Sarin, Risto Asikainen ja Jori Sjöroos.

Teosviennin menestyksen ajallinen kaari näkyy selvästi myös tämän selvityksen aineistossa. Vaikka vanhin mukana oleva kappale on jo vuodelta 2002, aineiston pääosa sijoittuu vuosille 2006–2015. Tällä aikavälillä kasvun trendi on hyvin selvä: vuosittain julkaistujen kappaleiden määrä kasvoi tänä aikana kuudesta 47 kappaleeseen. Vuosina 2009 ja 2011 kasvu on kutakuinkin kaksinkertaistunut edelliseen vuoteen verrattuna. (Ks. kuva 2.)

Aineistosta

Selvitystä varten kysyttiin tietoja Music Finlandin asiakasrekisterissä olevilta musiikintekijöiltä ja kustantajilta sekä muilta avainhenkilöiltä. Tietoja saatiin yhteensä seitsemältä kustantajalta ja 26 musiikintekijältä. Tietoja täydennettiin useista eri lähteistä. Listaus ei ole kaikenkattava, sillä tietoja kerättyä kävi ilmi, että vain osa musiikintekijöistä ja kustantajista tilastoi systemaattisesti itse

KUVA 2. ULKOMAILLA JULKAISTUJEN KAPPALEIDEN MÄÄRÄ
VUOSINA 2006-2015

omia teosvientimenestyksiään. Toisaalta selvityksen yhteydessä ei saatu yhteyttä kaikkiin musiikintekijöihin, joilla oletettavasti on ollut teosvientimenestyksiä. Tilastotiedot perustuvat nyt olemassa olevaan aineistoon, mutta niitä tullaan päivittämään jatkossa noin vuosittain, kun uutta tietoa saadaan.

Aineistoon otettiin mukaan ulkomaisten artistien esittämät kappaleet, joita on ollut tekemässä yksi tai useampi suomalainen musiikintekijä. Kappaleet, joissa suomalainen musiikintekijä on toiminut pelkästään tuottajana, jätettiin aineiston ulkopuolelle, sillä niistä ei tuloudu tekijänoikeustuloja.

Mukaan on hyväksytty myös joitakin rajatapauksia. Tällaisia olivat:

- Kappaleet, joissa musiikintekijä on mukana myös vierailevana artistina eli *feattaamassa* (featuring). Esimerkiksi laulaja-lauluntekijä Sansa (Sannaliisa Ilkka) laulaa itse kirjoittamaansa melodiaa yhdysvaltalaisartisti Kaskaden kappaleessa ”A Little More” (Kaskade & John Dahlbäck feat. Sansa 2014).

- Yksi Kiinaan myyty kappale, jonka julkaisemisesta tekijällä tai kustantajalla ei ole tarkempia tietoja. Tekijä on kuitenkin saanut kappaleesta tuloja.
- Kolme vuonna 2016 julkaistavaa kappaletta, joiden julkaisusta on jo varma tieto.

Kaikkiaan selvitykseen päätyi mukaan 297 kappaletta, joiden tekijöinä on yhteensä 71 suomalaista musiikintekijää.

61 prosenttia kappaleista kuudelta kärkitekijältä

Aineistossa korostuu kuusi tekijänimeä, joilla kullakin on yli 20 kansainvälistä julkaisua, ja jotka yhteensä ovat tehneet kaikista aineiston kappaleista 61 prosenttia, 181 kappaletta. Eniten ulkomailla julkaistuja kappaleita ovat tehneet Nalle Ahlstedt ja Erik Nyholm, joilla kummallakin on tässä aineistossa 44 kansainvälistä julkaisua. Yli 20 ulkomailla julkaistun kappaleen tekijöitä ovat myös Patric Sarin, Henri Lanz, Mikko Tamminen sekä Teemu Brunila. Nämä tekijät ovat tehneet kappaleita myös yhdessä, ja aineistossa on 19 kappaletta, joissa mukana on ollut kaksi kärkikuusikon tekijää.

Kärkikuusikosta Sarinilla on takanaan jo pitkä ura teosviennin parissa. Muilla ulkomaanjulkaisuja on vuodesta 2008 alkaen. Aivan viime vuosina, 2014–2015 eniten julkaisuja ulkomailla on kertynyt Ahlstedtille ja Brunilalle.

Kullakin listan kärjessä olevalla tekijällä on selvästi omat vahvat markkina-alueensa. Nalle Ahlstedtin teosvienti on keskittynyt Eurooppaan, etenkin Etelä-Eurooppaan, kun taas Erik Nyholmin kappaleita on julkaistu suhteessa enemmän saksankielisessä Euroopassa ja Aasiassa. Patric Sarinin keskeinen alue on Pohjoismaat ja Henri Lanzin Yhdysvallat. Mikko Tammisen kappaleita on julkaistu paljon sekä Keski- että Etelä-Euroopassa. Teemu Brunilalla julkaisuja on tasaisimmin eri markkina-alueilla.

Selkeitä avauksia tietyille markkina-alueille on tehnyt kärkikuusikon ulkopuolelta esimerkiksi Hermannin Kovalainen, jonka 11 ulkomaisesta julkaisusta peräti 10 on julkaistu nimenomaan Aasiassa.

Kansainvälistä yhteistyötä

Musiikintekeminen on ryhmätyötä, ja ehdottomasti suurimmassa osassa kappaleita tekijöitä on useampi kuin yksi. Selvitykseen kerätyn aineiston perusteella näyttää siltä, että tyypillisimmillään tekijöitä on 2–3 kappaletta kohden. Lukumäärä näyttää olevan kasvussa, ja kaikista tekemiseen osallistuneista henkilöistä ei välttämättä ole tiedonkeruuvaiheessa saatu lopullista tietoa.

Suomalaisten kanssa tämän aineiston kappaleita on ollut tekemässä yli 200 ulkomaista musiikintekijää. Ulkomaiset tekijät edustavat yli 20 eri kansallisuutta. Eniten ulkomaisia tekijöitä on Yhdysvalloista ja Ruotsista.

Ahkerimmin suomalaistekijöiden kanssa aineiston kappaleita kirjoittaneet

SUOMALAISTEN KANSSA YHTEISTYÖTÄ TEHNEITÄ ARTISTEJA

- **QUEENSBERRY**, Saksa (neljä kappaletta 2008, 2009 ja 2010).
Tekijöinä Teemu Brunila, Jukka Immonen ja Erik Nyholm
- **HELENA PAPARIZOU**, Ruotsi/Kreikka (seitsemän kappaletta 2011, 2013 ja 2014).
Tekijöinä Nalle Ahlstedt, Risto Asikainen, Pasi Siitonen, Petri Somer ja Mikko Tamminen.
- **PLACE VENDOME** (neljä kappaletta 2009).
Tekijöinä Torsti Spoof, Pekka Heino ja Tuomas Heikkinen.
- **MARGARET BERGER** (Norja, neljä kappaletta 2006 ja 2007).
Tekijöinä Jukka Immonen ja Patric Sarin.
- **ARASHI** (Japani, neljä kappaletta 2011, 2012 ja 2013).
Tekijöinä Janne Hyöty, Junior Jokinen, Samuli Laiho ja Pessi Levanto.
- **ANGELA CHANG** (Taiwan, neljä kappaletta 2012).
Tekijöinä Hermann Kovalainen, Petri Matara, Milos Rosas ja Henrik Tala.
- **JOLIN TSAI** (Taiwan, kolme kappaletta 2012 ja 2013).
Tekijöinä Nalle Ahlstedt, Jaakko Salovaara, Pasi Siitonen ja Mikko Tamminen.

tekijät ovat William Rappaport (Yhdysvallat, 13 kappaletta), Eric Palmquist (Ruotsi, 10 kappaletta), Sam McCarthy (Uusi-Seelanti, 7 kappaletta) ja Michelle Leonard (Iso-Britannia/Saksa, 6 kappaletta). William Rappaport ja Michelle Leonard ovat suomalaisille tuttuja myös esimerkiksi Music Export Finlandin järjestämistä Biisilainnoista, joihin Rappaport osallistui vuonna 2010 ja Leonard 2008 ja 2010.

On kiinnostavaa, että kansainvälisessä tekijäjoukossa naisia on suhteessa selvästi enemmän kuin suomalaisten musiikintekijöiden joukossa. 71 suomalaisesta musiikintekijästä seitsemän eli noin 10 prosenttia on naisia, kun taas kansainvälisten kumppanien joukossa naisia on jopa 22 prosenttia.

Artistiyhteistyö

Aineistosta löytyy useita esimerkkejä useamman kappaleen tuottaneesta yhteistyöstä tiettyjen tekijöiden ja artistien välillä. Tämä näkyy erityisesti niiden tekijöiden kohdalla, jotka ovat saaneet muutenkin runsaasti cuteja. He ovat onnistuneet saamaan useampia kappaleita samalle artistille, ja useissa tapauksissa myös artisti on ollut mukana tekemässä kappaletta. Esimerkiksi Nalle Ahlstedt on ollut mukana vähintään kahden kappaleen tekoprosessissa kuudelle artistille.

Jonas Karlssonin ja Axel Ehnströmin yhteistyö espanjalaisartisti Sofi de la Torren kanssa alkoi vuonna 2014 Billboardin blogissakin kehitulla ”Vermillion”-singlellä, ja jatkui vuonna 2015 kolmen kappaaleen verran. Karlsson on myös tuottanut useita artistin kappaleita.

Muita esimerkkejä artisti-tekijäkombinaatioista ovat Patric Sarin ja ranskalaisartisti Baptiste Giabiconi (kuusi kappaletta vuonna 2011) sekä Teemu Brunila ja englantilaisartisti Jetta (neljä kappaletta vuosina 2013 ja 2014).

Keskeisimmät alueet Eurooppa ja Aasia

Suomalaistekijöiden kappaleita on julkaistu kaikissa maanosissa (kuva 3). Osa julkaisuista on maailmanlaajuisia, mutta useimpien kappaleiden julkaisuoikeudet on rajattu tietyille markkina-alueille.

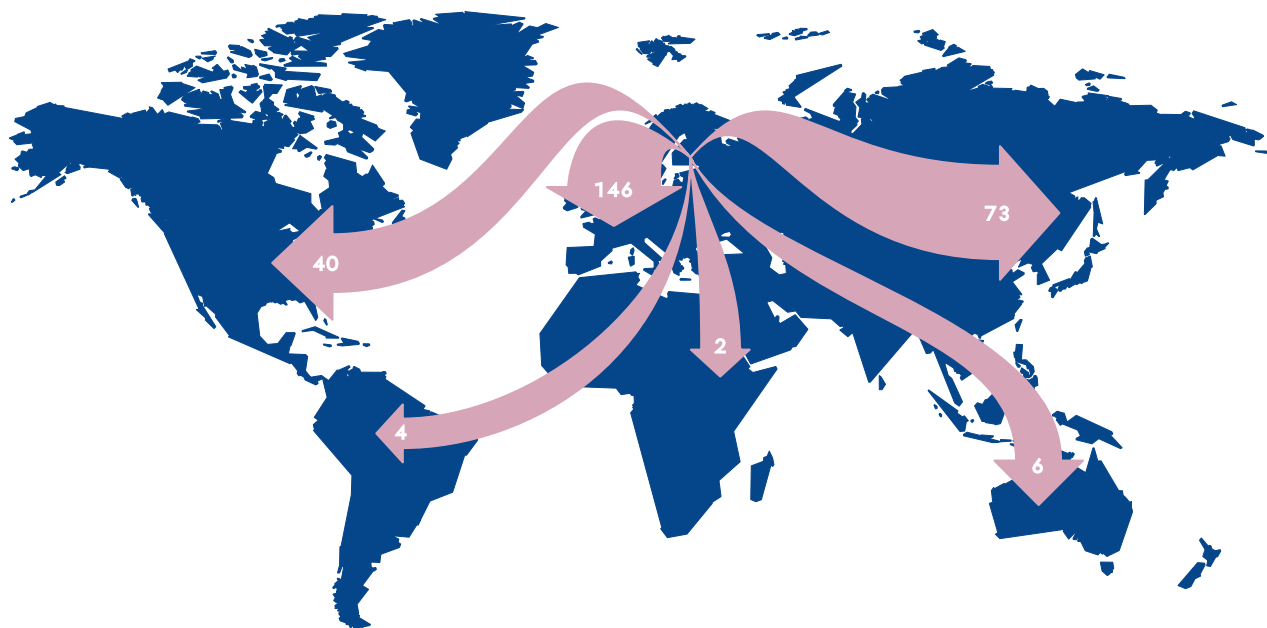
Julkaistuista kappaleista lähes puolet, 146 kappaletta, on lisensoitu eri markkina-alueille Euroopassa. Keskeisin alue Euroopan sisällä on saksankielinen Eurooppa, jossa kappaleista on julkaistu yli 50. Myös yksittäisistä julkaisuista korostuu nimenomaan Saksa.

Olenaisia alueita ovat myös Etelä-Eurooppa (33 julkaisua, Kreikassa 16) sekä Pohjoismaat (31 julkaisua, Ruotsissa 20). Itä-Euroopan osuus on oletettavasti suurempi kuin tämän selvityksen lukujen perusteella näyttää, sillä tiettävästi ainakin Venäjälle on mennyt joitakin kappaleita, joista selvitykseen ei saatu tarkempia tietoja.

Monet alueista korostuvat nimenomaan tiettyjen tekijöiden ja yhteistyöprojektien kautta: esimerkiksi Nalle Ahlstedtin vuoden 2011 kansainvälisistä julkaisuista kahdeksan julkaistiin nimenomaan Kreikassa.

Toiseksi suurin teosviennin maanosa on Aasia, jossa on julkaistu yli 70 kappaletta. Yksittäisistä maista keskeisimmät ovat Japani (36 julkaisua), Etelä-Korea (20 julkaisua) ja Taiwan (20 julkaisua). Vuosina 2012–2013, jolloin julkaisuja on ollut tähän mennessä eniten, on myös tekijäjoukko ollut poikkeuksellisen suuri.

Suomalaisen teosviennin kolmanneksi keskeisin maanosa on Pohjois-Amerikka, ja Yhdysvallat on itse asiassa toiseksi suurin teosviennin maa Saksan jälkeen. Yhdysvalloissa on julkaistu lähes 40 kappaletta, näistä 11 vuonna 2015. Vuodelle 2015 osuivat esimerkiksi Teemu Brunilan tekemät kappaleet Flo Ridalle sekä jo aiemmin mainittu Sofi de la Torren sekä Axel Ehnströmin ja Jonas Karlssonin yhteistyö.

KUVA 3. JULKAISTUJEN KAPPALEIDEN MÄÄRÄ MAANOSITTAIN

EUROOPPA	146
AASIA	73
POHJOIS-AMERIKKA	40
AUSTRALIA JA OSEANIA	5
ETELÄ-AMERIKKA	4
AFRIKKA	2

Listasijoituksia ja muita menestyksiä

Tekijöiltä ja kustantajilta saatujen tietojen perusteella aineistossa on ainakin 14 jonkin maan listaykkösenä käynyttä albumia, jolla on mukana suomalaistekijöitä. Maita, joissa albumilistaykkösiä on ollut, on Australia, Espanja, Etelä-Korea, Irlanti, Itävalta, Japani, Ranska, Ruotsi, Saksa, Taiwan ja Yhdysvallat. Singleykkösiä on ollut Japanissa ja Kreikassa.

Esiin tuli parisenkymmentä jatkolisensointia, joista mainittakoon muutama esimerkki. Jettan kappale ”Feels Like Coming Home” (2013), jossa Teemu Brunila on yhtenä tekijänä, on soinut muun muassa Google Zeitgeistin mainoksessa, tv-sarjassa *Greyn anatomia* ja *Talvinen tarina* (Winter’s Tale) -elokuvan trailerissa. Kat-Tunin kappaleet ”Birth” (2011) ja ”Fumetsu No Scrum” (2012), joissa Janne Hyöty on yhtenä tekijänä, ovat olleet japanilaisten tv-sarjojen *Yokai Ningen Bern* ja *Lucky Seven* teemakappaleina. *Tenavat* (Peanuts) -elokuvan soundtrackilla ja trailerissa kuullaan Flo Rida feat. Fitzin ”That’s What I Like” (2015), jossa Teemu Brunila on yhtenä tekijänä.

Tulot kertyvät viiveellä

Musiikintekijöillä ei ole välttämättä tarkkaa käsitystä julkaistusta kappaleesta kertyneistä tuloista, sillä tekijänoikeustulot kertyvät viiveellä. Lukuja ei välttämättä myöskään haluta kertoa julki. Musiikintekijän ja musiikinkustantajan väliset sopimukset ovat luottamuksellisia ja musiikin tekemisessä mahdollisesti mukana olleen artistin osuutta halutaan suojella.

Esimerkkeinä saadut tekijäkohtaiset yksittäisen kappaleen tulotiedot vaihtelevat pääosin nollan euron ja 40 000 euron välillä. Mikäli kappale julkaistaan singlenä tai synkronoidaan, voidaan tekijöiden ja kustantajien mukaan puhua kuusinumeroisistakin luvuista.

Musiikintekijät tunnistavat myös markkinakohtaisia eroja. He tietävät esimerkiksi tapauksia, joissa Aasian markkinoilla musiikintekijän osuus on saatettu nähdä sovitusyönä, jolloin tekijä ei ole saanut tekijänosuuksia. Vastaava työ olisi Euroopassa tai Yhdysvalloissa saatettu katsoa muiden tekijöiden rinnalla tasavertaiseksi musiikin tekemiseksi.

Tekijänoikeustulojen lisäksi musiikintekijöille oli kertynyt tuloja kertakorvauksella ostetuista tuotannoista (yleensä joitakin tuhansia euroja) sekä jatkolisensoinneista ja esityskorvauksista.

MUSIC FINLANDIN NYKYINEN ROOLI TEOSVIENNIN EDISTÄJÄNÄ

Haastatteluaineistossa tuli useaan otteeseen esiin Music Finlandin järjestämien musiikintekoleirien merkitys musiikintekijän uran edistämisessä ja kansainvälisten kontaktien saamisessa. Monet tekijöistä mainitsivat ensimmäisen leirille osallistumisensa yksittäiseksi merkittäväksi tekijäksi uran käynnistämisessä.

Kontaktiverkostojen lisäksi musiikintekoleireillä on syntynyt myös konkreettisia teosvientuloksia. Viimeaikaisista menestyksistä mainittakoon Song Castle 2013 -leirillä kirjoitettu kappale ”See Through”, joka päätyi yhdysvaltalaisen a cappella -yhtye Pentatonixin julkaisemaksi. Albumi *PTX, Vol. III* (2014), jolla kappale on, nousi Billboardilla sijalle #5. Kappaleen tekijät ovat Thomas Kirjonen, Joonas Angeria sekä virolainen Kerli Kõiv. Yhdysvaltalaisartisti Cassio Monroen esittämä ”No Guts, No Glory” (2015) puolestaan tehtiin Song Castle 2015 -leirillä. Kappaleen suomalaistekijät ovat Ilkka Wirtanen ja Axel Ehnström ja muut tekijät Gavin Jones (SE/UK) ja Abaz (DE).

Musiikintekoleirit ovat saattaneet poikia myös muita töitä musiikintekijöille. Musiikintekijä Pessi Levanto tutustui A-Pop Castle 2013 -leirillä taiwanilaisartisti Joanna Wangiin, joka halusi Levannon tuottamaan ja orkestroimaan levynsä *Midnight Cinema* (2014). Suuren budjetin albumi tehtiin Suomessa ja Slovakiassa vuosina 2013–2014.

Music Finlandin toiminta on tärkeää myös musiikinkustantajille. Tommi Tuomainen (Elements Music) toteaa, että etabloituneille toimijoille on erityisen tärkeää Music Finlandin työ teosvientirahoituksen kanavojana. Musiikintekijöiden lisäksi myös musiikinkustantajat hyötyvät siitä, että alan kansainvälisiä toimijoita tuodaan Suomeen:

”On tärkeää, että biisileirejä järjestetään säännöllisesti, sillä kustantajat eivät voi pitää kaikkia yhteyksiä yllä koko ajan. Music Finland tuo tänne ne henkilöt, jotka juuri nyt ovat keskeisiä tekijöitä. Biisileirit ovat todella tehokas tapa laajentaa kontaktiverkostoa, erityisesti Yhdysvaltojen ja Aasian suuntaan.” (Tuomainen 25.11.2015)

Tuomainen kiittelee myös Teoston, Music Finlandin ja Suomen Musiikkikustantajien vuonna 2016 käynnistämää TOP 20 Future Hitmakers -projektia, jonka tavoitteena on auttaa uusia, lupaavia tekijöitä urallaan eteenpäin.

”Suomessa on paljon lupaavia tekijöitä, joille on hankala kanavoida mentorointia kun aika menee ammattilaisiin. Music Finland voisi toimia kehitys- ja koulutusroolissa aktiivisesti etenkin tulevaisuudessa.” (Tuomainen 25.11.2015)

KAKSI MENESTYSTARINAA: ARASHI-MASTER JA BILLBOARD-YKKÖNEN

Yksi popmusiikin teosviennin suomalaisista menestyjistä on **TEEMU BRUNILA**, joka on tehnyt kappaleita tunnetuille artisteille Euroopan ja Yhdysvaltojen markkinoilla (mm. David Guetta, MIKA ja Pixie Lott). Vuonna 2012 Brunila teki suomalaisittain historiaa, kun Billboard 200 -listan ykköseksi nousi yhdysvaltalaisartisti Trey Songzin albumi Chapter V. Brunila on yksi albumin kappaleen ”Never Again” tekijöistä. Selvitykseen kerätyssä aineistossa on mukana 21 kappaletta, jossa Brunila on tekijänä.

Tärkeimmäksi yksittäiseksi askeleksi etenemisessään musiikintekijän uralla Brunila mainitsee ensimmäisen Song Castle -leirin, jolle hän osallistui vuonna 2009. Leirin kautta musiikintekijä löysi englantilaisen managerin ja päätyi puoleksi vuodeksi Englantiin tekemään musiikkia ja luomaan kontakteja. Näyttö oli toistaiseksi ollut joitakin singlejä Saksassa, mutta Englannissa hän onnistui saamaan cuteja ison profilin brittiartisteille.

Lontoossa Brunila solmi kustannussopimuksen Sony ATV:n kanssa ja pian Brunilan kappaleita päätyi Atlantic Recordsin toimitusjohtajan kuultavaksi Yhdysvalloissa. Brunila kertoo, että kun Lontoossa hän oli yrittänyt ”päästä sisään avaimenreiästä”, Yhdysvalloissa hän pääsi suoraan mukaan isoihin kuvioihin. Yksi hyvä yhteys avaa uusia teitä, ja Trey Songzin yhteistyön jälkeen Brunila on päässyt tekemään kappaleita useille saman levy-yhtiön artisteille. Nykyään Brunilalla on manageri myös Los Angelesissa.

Aasian markkinoilla tukevasti jalansijaa saanut tekijä on **JANNE HYÖTY**, joka on tehnyt kappaleita erityisesti japanilaisille, korealaisille ja kiinalaisille artisteille. Hyödyn tekemiä kappaleita on Japanin singlelistan ykkösinä sekä albumilistan kärkeen nousseilla levyillä, ja kappaleita on jatkolisensoitu TV-sarjoihin ja elokuvaan. Useissa tapauksissa myös tuotanto on ostettu kappaleen mukana. Selvitykseen kerätyssä aineistossa on 14 kappaletta, jossa Hyöty on tekijänä.

Hyöty on tehnyt yhteistyötä erityisesti japanilaisartisti Arashin kanssa. Hyöty kertoo, että Japanin markkinoille murtautuminen on vaatinut usean vuoden työn ja satoja demoja. Prosessissa välttämättömyytenä on ollut sekä suomalainen kustantaja että paikallinen alikustantaja, joka on mentoroinut musiikintekijää myös työn luovalla puolella.

Hyöty on tehnyt valinnan siirtyä Teostolta ruotsalaisen tekijänoikeusjärjestö STIMin asiakkaaksi. Tähän johti muutama kappale, jonka tekijänoikeudet haluttiin ostaa Japaniin. Kun tekijänoikeudet myydään, kappaleen moraalinen oikeus säilyy tekijällä, mutta tekijänoikeustulot sekä päätävältä kappaleen käytöstä siirtyvät kaupan mukana. Ruotsissa tekijänoikeustulojen siirto tekijältä yhtiölle on mahdollista Suomesta poikkeavan verotuskäytännön vuoksi.

Muita suomalaisia, joiden tekemät popkappaleet soivat maailmalla

Suomalaistekijöiden tekemä popmusiikki, joka soi ulkomailla, ei rajoitu tämän selvityksen aineistoon. Suomalaisten vientimenestysyhtyeiden ja -artistien musiikki soi ulkomailla paljon ja tuottaa usein Suomeen sekä äänite- että tekijänoikeuskorvauksia.

Selvityksessä määriteltyyn teosvientiin vahvasti rinnastuva esimerkki on Keski-Euroopassa menestynyt suomalainen Sunrise Avenue -yhtye, joka levyttää Universal Music Germanylle, ja jonka kappaleita on ollut kirjoittamassa myös yhtyeen ulkopuolisia suomalaistekijöitä. Johdonmukaisuuden vuoksi Sunrise Avenuelle kirjoitetut kappaleet on jätetty selvityksen aineiston ulkopuolelle. Merkittävää kansainvälistä uraa tekee myös esimerkiksi popartisti Isaac Elliott, jonka kappaleita monet suomalaistekijät ovat olleet tekemässä.

Merkityksensä on myös suomalaislähtöisillä musiikintekijöillä, joilta ei tuloudu mitään Suomeen. Ulkomailla asuva, ei-suomalaiseen tekijänoikeusjärjestöön kuuluva suomalaislähtöinen musiikintekijä voi toimia esikuvana Suomessa työskenteleville musiikintekijöille ja auttaa heitä kansainvälisten kontaktien saamisessa.

Loppusanat

Selvityksessä saatujen tietojen perusteella voi todeta, että popmusiikin teosviennissä on Suomessa otettu merkittäviä edistysaskelia viimeisten kymmenen vuoden aikana. Tekijäjoukko on kasvanut ja kansainvälisten yhteistyökumppaneiden määrä lisääntynyt, ja suomalaisten tekemiä kappaleita on julkaistu joka puolella maailmaa. Suurimmat yksittäiset menestykset viitoittavat polkua aktiiviselle ja ahkeralle joukolle.

Mahdollisia polkuja kansainvälisellä kentällä menestyväksi musiikintekijäksi on monia. Kentän ammattimaistumisesta kertoo muun muassa eri musiikinkustantajien kanssa yhteistyötä tekevien musiikintekijöiden määrä. Henkilökohtaisten kontaktien merkitystä ei voi väheksyä, ja niiden luomisessa muun muassa musiikintekoleirit ovat musiikintekijöille ja musiikinkustantajille tärkeitä. Musiikintekoleirit ja muut suuret satsaukset teosviintiin voivat tuottaa tuloksia viiveellä, mistä johtuen niiden suoraa vaikutusta tiettyjen vuosien julkaisujen määrään on vaikea arvioida. Aikajänne teosviennissä on ylipäättään hyvin vaihteleva – kappaleen matka tekijältä esittäjälle voi kestää yhtä hyvin viikon tai kolme vuotta.

Huomionarvoista on artistien kasvanut rooli musiikintekoprosessissa, mikä saattaa heijastella myös musiikkiteollisuuden laajempia muutoksia. Taiteellisten motiivien lisäksi levy-yhtiön intresseissä voi olla myös taloudellisia intressejä: äänitemyynnin merkitys artistin tulonlähteenä on vähentynyt, ja sitä paikkaamaan kelpaa siivu tekijänoikeuksista.

Esiin tuli myös joitakin teosviintiin liittyviä haasteita. Suomen verotuslainsäädäntö hankaloittaa tekijänoikeustulojen siirtämistä yritykselle, mistä saattaa johtua joidenkin tekijöiden ”karkaaminen” Teostolta muiden maiden tekijänoikeusjärjestöjen asiakkaiksi. Osa tekijöistä koki turhauttavaksi sen, että tavallisesta levykappaleesta saadut tulot ovat suhteessa niin pienet verrattuna singlekappaleeseen tai synkronoituun kappaleeseen. Kun kappaleella on monta tekijää, yhdestä kappaleesta saadut tulot voivat jäädä tekijäkohtaisesti melko pieniksi.

Koko totuus julkaistujen kappaleiden määrän osalta on jonkin verran selvityksessä julkaistua tietoa valoisampi, sillä selvitykseen ei saatu tietoja kaikilta niiltä, joiden tiedetään tekevän kansainvälistä uraa. Tekijöiden tavoittamisen lisäksi selvityksen keskeisimpiä haasteita oli saada tietoa niistä tulovirroista, joita teosvienti Suomeen tuottaa. Aineiston laajuus ja esimerkkinä saadut tiedot yksittäisistä menestyskappaleista saaduista tuloista osoittavat kuitenkin, että teosviennillä on huomattavaa taloudellista merkitystä, ja kasvun mahdollisuudet ovat merkittävät.

Lähteet

Kirjalliset lähteet:

- Frith, Simon 2001. ”Pop music”. Taking Popular Music Seriously. Selected Essays (2007). Aldershot: Ashgate.
- Kuhlberg, Miira & Castrén Martina 2014. ”Tekijänoikeusjärjestöt ja teosmarkkinoiden toimivuus”. Kilpailu- ja kuluttajaviraston selvityksiä 2/2014.
- Muikku, Jari 2012. Suomalaisen klassisen musiikin vientiselvitys. Music Finland. Tunnuslukuja ja tutkimuksia 1.
- Muikku, Jari 2015. Suomalaisen musiikkiviennin markkina-arvo ja rakenne 2013–2014. Music Finland. Tunnuslukuja ja tutkimuksia 8.
- Musiikinkustantamisen hyvä käytäntö (2008). Suomen musiikkikustantajat ry, Säveltäjät ja Sanoittajat ELVIS ry ja Suomen Säveltäjät ry.
- Musikbranschen i siffror – statistik för 2009-2014 (2015). <http://www.musiksverige.org/blogg/musikbranschen-i-siffror-statistik-for-2009-2014/>
- Sipilä, Pekka 2008. Kustantaminen on yhteispeliä. Tietoa musiikinkustantajan työstä ja tehtävistä. Suomen Musiikkikustantajat ry:n julkaisema esite.
- Teoston jakosääntö. http://www.musiikkikustantajat.fi/uploads/Jakosaanto_1.1.2009.pdf
- Svenska låtskrivare bidrar till rekordår för musikexporten (2015). <http://www.musiksverige.org/blogg/svenska-latskrivare-bidrar-till-rekordar-for-musikexporten/>

Selvitystä varten tehdyt haastattelut

- Ahlstedt, Nalle, musiikintekijä, 19.11.2015
- Anonyymi musiikintekijä, 12.11.2015
- Brunila, Teemu, musiikintekijä, 16.11.2015
- Ehnqvist, Jarkko, musiikintekijä, 12.11.2015
- Häikiö, Sami, Music Finland, 7.12.2015
- Immonen, Jukka, Fried Music, 16.11.2015
- Leander, Alex, musiikintekijä, 9.11.2015
- Mättö, Satu, Teosto, 9.12.2015
- Nyholm, Erik, musiikintekijä, 19.11.2015
- Slangar, Ann, Sugar House Publishing, 11.11.2015
- Tuomainen, Tommi, Elements Music, 25.11.2015

Sähköpostitiedonannot:

- Hyöty, Janne, musiikintekijä, 15.12.2015
- Levanto, Pessi, musiikintekijä, 19.11.2015
- Salo, Henna, Music Finland, 30.11.2015
- Salovaara, Sirke, Teosto, 18.12.2015
- Sipilä, Pekka, Suomen Musiikkikustantajat ry, 14.11.2015
- Slangar, Ann, Sugar House Publishing, 30.11.2015
- Tuomainen, Tommi, Elements Music, 25.11.2015

Termihakemisto

CO-WRITING 9

CUT 11

DEMOTALLENNE 6

FEATTAAMINEN 15

HOLD 11

HOUSE WRITER 8

LEAD, LIIDI 9, 11

MANUS 8

PITCHAAMINEN 8

SYNKRONOINTI 6

TOPLINER 7

TRACK 7

TRACK GUY, TRACKER, TRACK WRITER 7

MUSIIKISTA - KAIKKI MITÄ HALUAT TIETÄÄ SUOMALAISESTA

Music Finland
info@musicfinland.fi
T +358 (0)20 730 2230
Urho Kekkosen katu 2 C
FI-00100 Helsinki
www.musicfinland.fi

Music Finland